

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Catvlli,|| Tibvlli,|| Properti[i]|| Nova Editio.|| Iosesphvs
Scaliger|| Ivl. Caesaris F.|| recensuit.|| Eiusdem in
eosdem Castigationum Liber.|| Ad|| Cl. Pvteanvm
Consiliarium Regium|| in suprema ...**

Catullus, Gaius Valerius

Tibullus, Albius

Propertius, Sextus

Lutetiae, 1577

In Librvm IIII. Sex. Avreli properti.

urn:nbn:de:gbv:45:1-258

IN LIBRVM IIII. SEX.
AVRELI PROPERTI.

Pag. 245
44
30
PVLPIA *solemes non oluere crocos*) Omnes norunt hunc morem: sed tamen, vt quis aut qualis fuerit, nesciant. Fiebat autem id per expressiones machinarum, vt hodie in Italia exprimitur aqua epitonijs versis etiam in aridissimis locis, quum aquam intus antea immisam latentibus fistulis alte exprimunt. Seneca Epistola vna & nonagesima: *Quemadmodum in immensam altitudinem crocum latentibus fistulis exprimat*. Idem *Questionum libro secundo: Numquid dubitas, quin sparsio illa, quæ ex fundamentis mediæ arenæ crescens in summam altitudinem amphitheatri peruenit, quin intentione aquæ fiat?* Sparsionem vocat, vt *Glossarium Sparsio* *ἰσπορέωσις*. Apuleius libro nono: *Tunc de summo montis cacumine per quandam latentem fistulam in excelsum prorumpit vnda croco diluta, sparsimque defluens pascentes circa capellas odorato perpluit imbri, donec in meliorem maculatæ speciem canitiem propriam luteo colore mutarent*. Exprimebatur & sparsio illa ex sigillis quibusdam, quæ totis membris illam emittebant. Lucanus:

*Vtque solet pariter totis se effundere signis
Corycii pressura croci. sic omnia membra
Emisere simul rutilum pro sanguine virus.*

24 QVALIA nunc curuo] Melius editiones nonnullæ, curto. Confudit Octobris equi sacrificium cum Palili sacro. Nam utroque equus immolabatur. sed Palili quotannis, illo, quinto quoque anno, cuius cauda Cauiar vocabatur. vide Festum *Cauiares hostiæ*, & nostra in illum locum. Curtus equus est aliqua parte sui mutilus, sed præsertim cauda, vt hic in Cauiari sacrificio.

Pag. 245, 7 PRIMA galeritus] Lege Lucmo. Is est Lucumo.
14 HAC vbi Fidenas longe erat ire vias] Lege via. Hac vbi longe via erat ire Fidenas. Longe via, longinqua via. Supra exposuimus.

17 HVC melius profugos] Tibullus:
*Tunc se Troia quidem mirabitur, & sibi dicet
Vos bene tam longa consuluisse via.*

Bassus Lollius Poeta:

ἀλλὰ σοὶ ἀνεία σόλος ἱερὸς ἰταλὸν ἦδη
 ὄρων ἔγχα πύργης φροῖμων ἰσθμίνης.
 ἔς καλὸν ὄλεπ πύργος ὁ τρωαῖος. ἢ γὰρ ὄν ὄπλοισ
 ἠέροθι κόπλου πιντός αἰάστα πόλις.

Pag. 146, 16 H A S meus ad metas sudet) Huc inferendum distichon, quod infra legebatur: Dicam, Troia cades & Troica Romæ resurges. Canam, inquit, fortunâ & caduca, & recidiuæ Troiæ. Canam ἰλίου ἀλώσειν, & aduentum Aenææ in Italiam, quæ fuit τρωαῖας παλιγενεσία.

18 ET maris & terre) Quæ omnia exequitur Virgilius tertio.

21 ACCERSIS lacrimis cantus) Beroaldus mutauit: Aduersis missis cantus. Si omnibus hoc modo omnia peruertere in bonis scriptoribus licet, nihil est quod in illorum scriptis difficultatem nobis pariat. Noster, Arcessis lacrimis Charites. Quod ego mutare non ausim. Prouerbiū esse videtur, ut contra mæstis dicebant, δὲ τεῖς χρίσι. auctor Laertius, & Eunapius.

21 BABYLONIUS Horos) Non a patria, sed a professione Babylonij & Chaldaei sunt Genethliaci.

post 30. vers. FELICES QVE Iouis) Duo disticha quæ hic legebantur, quo pertineant, infra suo loco dicemus.

pag. 147, 5 GALLVS at in castris) Inepre hæc refert ad Cor. Gallum poetam Grammaticum ille, qui Virgilij vitam ex multis auctoribus tanquam centonem confarcinauit.

9 IDEM ego quum Cinara) Ea est, quæ amauit Horatius.

18 TRAMES & a zonis) Sequi debent duo illa disticha supra alieno loco posita: FELICES QVE IOVIS STELLAE.

19 FELICES QVE Iouis stellas) Lego stelle. dixit enim Aspicienda via est celi. Stellæ ergo aspiciendæ.

22 LOTVS & Hesperia) Capricorno partes Occidentis assignantur. auctor Manilius. Horatius,

-- quid tyrannus Hesperia Capricornus ora.

Idem intelligit Horatius, quod Propertius, & Manilius. Et tamen arguatur homines venusti, qui subtiliter hæc scrutantur, atque aiunt ab Horatio in honorem aut adulationem potius Augusti dictum: quia Augustus natus sub eo

figno. vnde etiam nummum Capricorni signo cufum emiferit. Quæ sunt meræ nugæ, nequid afperius dicam.

Pag. 248, 4 MENTIOR *an patriæ*] Quafi in finibus tantum Umbria effct. Horatius,

- *Venusinus an Appulus, anceps.* Catullus:

Ofundo nofter feu Sabine, feu Tiburs.

7 SCANDENTISQ. *axis*] Axem pro climate aut tractu pofuit. Iuuenalis: *Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes.* Nam & hic axes, vt ibi pro collibus aut cliuis editis. At docti viri hic nescio quem Afim legunt, & Afifum intelligunt. Quid mouit eos? primum hæc eft vitiofa fcriptura. Nam, *auferat, Isonides, fiffa, Polyfena, pro auferat, Ixionides, fixa, Polyxena* fcribebant imperiti librarij. Itaque hic quæ *Afis* pro *Axis*. Non ergo hæc parte obtinebunt. Deinde quomodo *Afis* pro *Afifio*? Hæc profecto nimis violenta effct apocope. neque enim Latinis, qui mufas colunt feueriores licet, *xpi* aut *dei* dicere. quanquam Ennius voluit eorum imitatione fibi licere, *endo fuam do.* Quid ergo? Proculdubio hætenus ignorata fuit patria Propertij. Nam quod Mæuaniam, quæ hodie *Benania* dicitur, putant, falluntur. Non enim hic Mæuania pro oppido ipfo, fed pro extenfa planitie accipitur, quæ ab oppido nomen accepit. Silius lib. v. r. - *colles Umbros, atque arua petebat*
Annibal, excelfo fummu qua vertice montis
Deuexum lateri pendet Tuder, atque vbi latis
Porrecta in campis nebulas exhalat inertes,
Et fedet ingentem pafcens Mæuania campum
Dona Ioui. --

Hic Silius non pro oppido quod in planitie fitum eft, fed pro planitie ipfa in quo oppidum Mæuania eft, accipit. Et libro octauo:

His vrbes Arna, & latis Mæuania pratis. Statius,

- *nec fi vacuet Mæuania valles,*

Aut præfent nivos Clitumna noualia tauros.

Sic igitur hic Mæuania eft porrecta campi planities, in qua eft lacus Vadimonis, quem ipfe vocat lacum Umbrum. Porro quum poeta manifeftè dicat patriam fuam in colle fitam, quomodo Mæuania, quod oppidum in planitie fitum eft, exit eius patria? Non igitur eft Mæuanienfis, ab

oppido Mævania. sed Mævanas a planitie Mævania. A
 Nam alij sunt Mævanienfes, alij Mævanates. Quum igitur
 ipse aperte dicat fe Mævanatem, quia dicit patriam
 fuam ad campos Mævaniae effe: Mævanienfis autem effe
 non poffit, quia Mævania, vt dixi, in plano eft, patria autem
 Propertij in cliuo fuit: quæramus, quænam ea effe
 poffit. Scribit Strabo de hoc tractu: *κτ' ἢ πατρίδα μὲν ἀμε-
 ρία καὶ πῶδες ἐν κρηενί πόλις, καὶ πρὸς πηλοῖον τοῦτου δὴ τὸ ὑπερ-
 βολῶν τῶ ὄρει.* Noli dubitare, quin Ameria fit patria Pro-
 pertij, primum, quod fita in colle: deinde quod antiquam
 vocat. Nam Cato fcripfit conditam ante Perfæ Macedo-
 nis bellum annis nongentis fexaginta quatuor. auctor
 Plinius. Præterea & illud mire conuenit, quod ait patriam
 fuam deſpectare lacum Vmbrum. qui lacus non alius eft,
 quam ille Vadimonis lacus, veteribus celebratus. Hoc
 plane cognofcitur epiftola Plinij Cæcilij ad Gallum libro
 octauo. *Exegerat, inquit, proſocer meus, vt Amerina prædia
 ſua inſpicerem. hæc perambulanti mihi oſtenditur ſubiacens lacus
 nomine Vadimonis, &c.* Vides Ameriæ lacum effe Vadimo-
 nem. Sed quare inuidit poſteritati nomen patriæ fuæ? Fe-
 ciſſet, ſi potuiſſet. ſed ſyllaba contumax repugnat. Non
 potuit includere in Heroicum verſum *Ameria*. non enim
 procecuſmaticum admitteret genus illud carminis. ſed
 nec Vadimon potuit hic locum habere, non magis quam
 Tuticanus, de quo conqueritur Ouidius. Nam *Vadimon*
 Creticus eſt. Sic ſine monobibli tantum dixit:

*Proxima ſubieſto contingens Vmbria campo
 Me genuit, terris fertilis vberibus.*

Non enim ſatisfacit, quod ſe Vmbrum dicit: quum in Vm-
 bria plura ſint oppida. ſed coniiciendum dat illis, qui gnari
 eorum tractuum ſunt, quum dicat, effe vicinum agro Pe-
 ruſino. Sic Horatio dicente:

Venimus oppidulum, quod verſu dicere non eſt.

gnarus locorum eius tractus, non dubitabit effe Equoti-
 tium. Item Lucillius quum ait,

- Seruorum feſtu dies hic,

Quem verſu hexametro non plane dicere poſſis.

non potuit dicere Sigillaria. Quare & cuius eſſet Propertij,
 & quis ſit lacus Vmber, & quæ hic accipienda ſit Mæ-

uania; primi indicauimus: ne forte quispiam aut vitam Propertij, quæ ab inepto homine scripta est, secutus. Afisinate dicat: quantum ne ita quidem efficeretur Afisinate esse, quum aliud sit Afis, aliud, Afisium. neque putet Mæuanensem esse, quod hic Mæuania fit mentio. in montanis enim patriam suam ipsemet constituit. Denique meo periculo Amerinum Propertium omnes fuisse mihi concedant, necesse est. In Strabonis exemplo superius a nobis producto, verba ipsius scriptoris emendauimus. Nam pro *Μελις* verbo nulli precij, quod hodie vulgo excuditur, *Μελις* legimus, ita postulante sententia, & subscribente Silio, libro decimo:

- *pauperque penatum,*

Sed domus h. aud. obscura Tuder notusque per Umbros

Bellator populos. -

eo SCANDENTIQUE axis] Ergo axem editum collem, ut supra ex Iuuenale: aut tractum. Statius:

- *ire polo nitidoque errare per axes Visus.* - Silius:

- *aut axe relicto*

Hesperio patrias exul lustraret arenas.

Supra etiam patriam suam in colle ponit.

Scandentes siquis cernet de collibus arces

Ingenio muros aestimet ille meo.

Oportet fuisse insigne opus illud mœniorum Ameriæ. Nam idem prope repetit:

Scandentisque axis consurgit vertice murus,

Murus ab ingenio notior ille tuo.

Quantis nobilissimi muri per se, tamen nobiliores facti ingenio tuo. Sane hodie quædam supersunt eorum murorum reliquiæ, immanibus saxis quadratis, qualia sunt hodie in mole Adriani Romæ, præstantiam eorum testantibus. Ameria, ut sciunt non penitus *αποροραφισι*, hodie *Amelia* dicitur. Ego homo Transalpinus Italos homines, atque adeo ipsos Umbros patriam Propertij docui.

IO ET in tennes cogeris ipse lares] Cogi in tennes lares eo modo dicitur, quo cogi in ordinem.

II EXTVLIT excultas pertica trifidis opes] Quid doctos viros mouit, ut perticam pro hasta acciperet, & inde Propertij bona hastæ subiecta a sectoribus dicerent? Nam

eodem modo loquens sua assignata veteranis fuisse innuit. A
Val. Cato:

Pertica quæ nostros metata est impia agellos.

Non ergo Beroaldus, neque illum sequuti, intellexerunt, quid interesset inter perticationem, & subhastationem, tantum profecto, quantum inter prædia proscripta, & assignata. Meratos ergo agros suos intelligit. Sic apud Horatium accipiendum - *metato in agello.*

23 **ET** *bene quum fixum*] Vncō in gulam impacto in forum, deinde in scalas Tiberis abijciebantur nocentes. Dio de Seneca: ἐπισθὴν ἡ γῆ τοῖς ἐν τῷ δεσποτικῷ θανάτῳ μὲν αἰσχροῖς ἀσὶ μεγάλοις οἱ δῆμοι ἐστὶ τιμῆ ἀγορῆν, καὶ τὰ ταῦτα εἰς τὸ πταμὸν ἔσπρον, ἐφί τ' Κλαύδιον αἰσχροῦ εἰς τὸ ἕτανόν ἀνεχέσθαι.

Pag. 249, 30. **CLAMABIS** *capiti vina subisse meo*] Ita melius, quam *subesse*, quod scriptum extat in nostro. Nam subire est aptum illi rei, quod Græci ἀπείδαι. In monobiblo:

Acrius illa subit, Pontice, si qua tua est. Item alibi:

Ne subeant labris pocula nigra tuis.

Ovidius libro primo *ματωδελχίας.*

Nyctileum patrem, nocturnaque sacra precare,

Ne inbeant capiti vina nocere tuo. Lege,

Ne subeant capiti vina nocina tuo.

Nam vulgata lectio inepta.

Pag. 250, 3 **EST** *etiam aurigæ species Vertumnus*] Desultorem aurigam ait Vertumnum appellari, quod nusquam leges.

26 **HÆC** *spatiis vltima meta meis*] Noster, *vltima creta.* Ac nescio an in monobiblo ita legendum sit:

Illam fuit lacrimis vltima creta meis.

Et sane aliter Propertium scripsisse non puto. Seneca: *Hanc quam nunc in Circo cretam vocamus, antiqui calcem vocabant.* Putat Seneca, ut apparet, cretam postea dictam esse, quæ antea calx erat, quia & creta & calx apta sunt designandis albo spatijs. At mihi non ita videtur. Nam Calx vltima in homine, ab eo vltimum quodque calx. Sic Græcis πείρα. In Glossis Græcorum: πείρα, ἢ πορείας τῆ βίου. Marcellinus non semel prouerbialiter dixit, vltra calcem currere. Et libro viceesimo octauo, vltra plantam euagari,

A pro eodem dixit, eadem metaphora, quasi cognata sint
Planta, & Calx.

Pag. 251, 8 Τ Ε modo munito Sericus] Hæc est Beroaldi emenda-
tio, quam editiones habent, *Henricus hostis*, at noster,
Beiticus. Nullam opem afferre possum.

Pag. 252, 2 Ε Τ Tyria in gladios] Vocat gladios κατάγματα,
& tracta lanæ, a similitudine.

4 Q V O R sine aqua Parthorum currat equus] Aut eques
legendum est, ut intelligatur de tolerantia Parthorum in
expeditionibus aut si aqua legimus, aliter interpretandum.
Sane optima videtur lectio, si eques legamus. Dio de Par-
this libro quadragesimo: καὶ ὁ δ' ἐκείνος ὁ κατ' αὐτῶν ἐμπότα-
πος τε ὢν, ἔκμαδα ἕδὲν ἡγάξιεν ἔχων ἐν πτωχότητι σφισίταις
βόειας, πλὴν τὸ πῦρ χυμῶνος, παρέχεται. καὶ διὰ τὸ το πῦρ
ἄραν ἐκείνῳ ἕδα, ἡ γὰρ αὐτὸν ἔχοντα, τῶν δὲ δὴ λοιπῶν ἐπεὶ δυσμα-
χῶτα περὶ ἐν τε τῆ σφίερα, ἢ ἐν τῆ ὀμοιοτρόπω εἰσι. πῦρ τε γὰρ ἡ-
λιον φλογοδέρειον ὄντα ἀέχονται τῆ σωνθεία, καὶ ἡ ὀλιγοτι-
τας, ἢ τὸ δυσχερῆς πόνου πολλὰ ἀλεξίφαρμακα ἀνδρῶν ἵκανον,
αἷς καὶ ἐν τούτῳ μὴ ἀλεπτῶς βίς εἰς πῦρ χύσαν αὐτῶν εἰς
βάλνοντας ἀμύνεσθαι. Hæc mirifice mentem poetæ ape-
riunt, si Q V S legamus. quod puto verum esse. Nam si
Q V V S legamus, audiamus equifones nostros, qui dicunt
nihil esse periculi equo exercito a siti, ut a fame. Aliter pu-
to, si equus retinemus, interpretandum. hoc est: Quot mil-
lia equus Parthorum currat sine strigatione. hoc est, ut in-
terquiescat. Nam strigant, seu interquiescunt equi in lon-
gis itineribus mingendi causa. veteres vero aquam honeste
pro urina posuerunt. Petronius: *Nec sefellit hoc Gnietho-
na. Extra cellam processit, tanquam aquam peteret.* Hoc est:
tanquam vesicam exoneraret. Sic agalones Germani, &
Itali honeste equos non urinare, sed stallare dicunt. Equo-
rum fatigatio, ex itinere, egestione urina leuatur. Contra
equas inrer currendū prohibemus strigare meiendi caus-
sa. Languescunt enim aquæ emissionem. Sic vulgo honeste
Aquam urinam dicimus. Et mirum, veteres dicebant su-
mere se aquam, quando ibant ad secessum: Quidius libro
tertio Artis:

B Scilicet obstatibus custos, ne scribere possis,

Sumende detur quum tibi tempus aque?

Id est, quum tibi detur tempus ad exonerandam vesicam.
Et alibi:

Et tamen vlla viro mulier non expedit, inquit.

Quid nisi quam sumis, dic mihi, perdis aquam?

Aperte vrinam intelligit, quanquam ibi vrina in eum sensum accipienda, in quem illud:

Auribus, atque oculis concepta vrina mouetur.

Vnde illud:

Dedecus hoc sumta dissimulauit aqua.

Hinc, quia proprie sumere aquam, est in os aquam accipere, honeste lorium dicitur: quia aqua in os colluendum sumitur. Martialis:

Novit loturas Dapsus numerare, poposuit

Mammosam Spatalen, pro tribus illa dedit.

Hic simpliciter loturæ sunt *γρήσες*. sed tralatitie pro eo, quod iam dixi, & quod non nominabo. Locus ille Martialis aliter, & vitiose editus est.

23 GRAUCIDOS & Catellæ] Lege, Glaucidos. ita vocat ab oculis. Glaucos oculos intelligit, quos Galli vulgo vocant Veronos. quales sunt in plerisque catellis. Quin & multos catellos vidimus, qui altero rano, altero glauco erant. Glauco-pides, qui viroque glauco sunt Græci vocant. Tales aues nocturnæ. Omnes enim vna appellatione *γλαυκοπίδων* comprehenduntur. Martialis:

Si meus aurita gaudet glaucopide Flaccus.

In qua lectione etiam in manu scriptis exemplaribus menda inoleuit, ut pro *glaucopide*, *Lagopode* legatur. Atqui tria absurda consequantur, necesse est. Primum, lagopodem non esse auritam. Est enim lagopus, quam perdicem albam Inalpinii vocant. Deinde prima syllaba corripitur. Postremo avis illa pulcherrima est. ideoque non videtur inter monstra & deformia portenta naturæ annumeranda: quum tamen hoc agat Martialis, ut ostendat monstra placuisse illis viris, quos ordine recenset. At contra glaucopis, seu bubo & aurita, & sane non inter venusta illa animalia numeranda. Porro quam caræ fuerint illæ Catellæ veteribus feminis, ostendit prouerbium, *μελιττων κνήδων*, & inscripto vetus, in qua est, CVRATRICI CATELLÆ.

vt videas etiam in ministerio, aut famulatio id munus fuisse.

28 SEV *metuit tangi*] A crepitu flammæ mero obrutæ omina captabant.

29 ILLA *dies hornis*] Ait, nisi hæc occurrerint, non esse locum sacrificio. sic boues alloquuntur imperatorem Antoninum. Te iubemus saluere imperator, sed si vincis, omnino actum de nobis:

οἱ βοῆς οἱ λαοὶ μὲν κω τῷ κείνῳ χερσίν.

ἢ σὺ νικῆσαι, αἱμῆς ἀπολλυμεθα.

Hornus autem, vt alibi indicamus, est *eros*. Annotinus, *ἄβρυνος*. ab aduerbiis *horno*, & *anno*. Lucilius: *vrum anno an horno te abstineris a viro*. Varro Eumenidibus: *Quum in eo essem occupatus, atque in schola curarem inscribi: T. S C A N T I V S H O R N O P E R D I O N Y S I A: quod ea die mea erat prebitio, in ianua, CAVE CANEM, inscribi iubeo*. Locum autem Varronis apud Nonium diuultum coniunximus. Prouerbum enim illud etiam apud Petronium legitur. *Non longe, inquit, ab ostiary cella canis ingens catena vinculus in pariete erat pictus: superque quadrata litera scriptum; CAVE CANEM.*

Pag. 254, II *DVM captiua mei conspicer*] *ἐλλητισμός*. hoc est, dum me conspicer esse captiuam. Supra:

Visura & quannus nunquam speraret Achillem.

Catullus:

Ait fuisse nauium celerrimus.

32 *SIC hospes patiare*] Variè cruciarunt hunc locum *βίβλιοςπέλαγ* isti. Sed germana lectio est in nostro:

Sic hospes patriam tuam regina sub aula.

Vtrum apud te futura sim, hospes an regina, hoc est, concubina an materfamilias.

Pag. 255, 13 *NESCIA nefarius*] Lege, *ne furis*, duæ negationes vnius vicem. Hoc superius exemplis confirmauimus. Terentius:

Faciunt, ne intelligentes vt nihil intelligant.

Pag. 256, 19 *QVI PPE & Collinas*] Collinas Beroaldus non vult a Collina porta dictas, sed a collibus. in quo nimio argutior est. Nam extra portam procul hominum fre-

quentia id faciebant. vt apud Horatium Canidia ad Exquilinam portam. De fossa magica habes apud Horatium in Epodo quinta: item in Satira octaua libri primi.

22 ET *sua nocturno*] Tale illud: - *His ego siluis*

Sape lupum fieri memini.

27 EXORNABAT *opus*] Insinuatione utebatur, tanquam de re difficillima dicere aggressura esset. Proverbium est, terere saxosam viam: hoc est ire per saxosam viam. Horatius: Et Appiam manus terit. Et Propertius ipse:

Cui saepe immundo via conteritur via socio.

Quare Beroaldus fallitur, qui terere hic interpretatur, læuigare. quum sit proverbium, vt diximus, terere saxosam viam, pro eo quod est, in difficultatibus versari. Plautus alludit:

Non meus seruosam viam commetat viam.

29 *si te eoa Dorixantum*] Hæc est scriptura libri nostri.

legendum vero, *Dorixantum. de ex. casior.* Finxit nomen puella, Comice. vt Philocomasium, & similia.

Pag. 157, I. *seu que palmifera*] Vitreos calices Ægyptios intelligit. Martialis:

Aspicis ingenium Nili, quibus addere plura

Dum cupio, quoties perdidit auctor opus.

Dicebantur hi calices *αμασνιτες*. quia vt Palumborum colla ad omnem motum diuersos colores efficiebant. Adrianus Imperator in Epistola ad Seruianum: *Calices tibi allascentes versicolores misi.*

4 CEDANT *damnose*] Noster: *Frangere & damnose.*

27 AVT quorum Titulus) Non intellexit morem hunc priscum Romanorum Beroaldus. Caputerat Ædilitij Edicti: TITVLVS. SERVORVM. SINGVLORVM. VTEL. SCRIPTVS. SI ET. COIRATO. ITA. VTEL. INTELLEGI. RECTE. POSSIET. QUID. MORBEI. VITTEIQVE. QVOIQVE. SI ET. QVIS. FVGITIVVS. ERROVE. SI ET. NOXAVE. SOLVTVS. NON. SI ET. Vide etiam Titulum ad Ædilitium Edictum in Pandectis iuris. Hic Propertius scribit titulos illos vniciuique ex collo aptos fuisse ego reperio etiam in venalio pingi solitos. Petronius: *Ego autem collecto spiritu non destiti totum parietem persequi. Erat autem*

A *venalium titulus p̄clum.* venalium vocat δουλοπρεπείων.
 28 CAELATI medio) Calati proculdubio sunt signati,
 σημασιμένοι. Nam mancipiorum pedes creta signabantur,
 si quidem priuati hominis essent, heri sigillo: sin publica,
 reipublica. Xenophon πει πρεσβάν. ἀδράποδα ἢ
 σημασιμένα τῶ δημοσίω σηματῶ, ἢ πρεσκειμένης ἡμίας
 τῶ τε πολυῶν ἢ τῶ δέχοντι πῶς αἰ ἕς αὐτὰ κλέψιεν;
 co. Q V M saliere foro) In foro venalia profabāt man-
 cipia. & saltare ac currere circum coronam solebant. Me-
 nander. ἐφρεσῶ.

ἐγὼ μὲν ἤδη μοι δοκῶ τῆς θεῶς

ἐν τῆς κώκους ἐμαυτὸν ἐν δέδοκτα

ὄσον κώκω τρέχοντα ἢ πολυῶν.

Vides, dum præco venales prædicabat, interea solere saltare in circuitum per coronam, vt cognosceretur, qui essent, quos prædicabat præconium. hic κώκους intelligo coronas circumstantium in auctione. quanquam Harporation vetus Grammaticus pro loco ipso, in quo vendebantur, accipi scribat, quod parum refert vtro modo accipias. Næuius Agitatoria:

Age, ne te mihi aduorsari dicas, hunc vnum diem,

Demea, segnior sinam illos esse tax pax. postea

Currentes ego illos omnes vendam, nisi tu viceris.

Hic currentes seruos ait vendi solere, vt supra Menander τρέχοντας. Quare salientes & currentes idem vides esse: & hoc solere facere mancipia, quam ad vocem præconis iubeantur saltare, & eis plaudebat præco ipse, qui eos, vt portifculus remiges, incentiuo citabat. Canebant enim, vt saltabant. Persius:

Cappadocæ rigidos pingui pauisse catastra.

Ibi reliquæ veteris interpretis Cornuti: Legitur, inquit, ET PLAVSIS SE: quoniam venales ante quam in catastra imponantur, cantant vniuersi pariter more gentis sue. Hactenus Cornutus. Habes igitur vetustum morem venalium, atque adeo enarrationem istius distichi, cuius sententiam assequi non poterat Beroaldus. Porro & his & superioribus similia inuenies apud Ouidium, vt:

Nec tu, si quis erit capitis mercede redemptus,

Despice damnati nomen inane pedis.

32 S Y R D A sine arte lyra] Alij, sine ere lyra.

Pag. 258, 6 P E R tennes ossa] Quidam hunc versum ὁ ἐλί-
ζοισιν. & mihi certe ἡ γρηγορὸς videtur.

12 H O R R V I T argenti pergula curta foco] Sic Martialis:
Alget & extincto clausa culina foco.

Inepte vero Beroaldus hic mutauerat *pertica curva*, pro *pergula curta*. Sed ne bene quidem Turnebus, vir doctissimus, qui pergulas publicas interpretatur, & talē hanc ait: quum tamen pergula sit hic, tuguriolum, vt apud Ausonium:

Vilis arundineis cohabet quem pergula reclus.

Sed neque vlla vnquam fuerunt pergulae publicae, vt ipse videtur velle. quum pergula fuerit tantum appendix aedificij, vt in Ausonianis lectionibus ostendimus. Pergula aedificiorum publicum spectabant. ob id artifices & magistris qui minus noti erant, in illis primum solebant opera sua proponere, aut docere, vt populo innotescerent. Iuuenalis: Sed nec structor erit, cui cedere debeat omnis Pergula -
16 Q V V M fallenda meo pollice clatra forent] In nostro mendose, C V L T A F O R E N T. Forlan, clustra, pro claustra.

19 Q V I S Q V I S amas scabris hoc bustum cedito saxi.] Recte. Nam praetereuntes busta lapidibus petebant. Argentarius poeta:

ἀλλὰ λίθους ὄπι τῦμβων, ὁδοιπτοῖς, μὴτε σὺ βάλλεις,
μὴτ' ἄλλον πείσης. σῆμα λέλογχε γένους.
φύσας δ' ἔχ' ὅππ κέρδος ἐπήνεσεν, ἀλλ' οὐ κοινὰς
σπείλας, μοι γούρν' ἐν ἰδίῳ ζε νέους.

Contra igitur ac Propertius.

24 C E R A Phileteis] Omnino legendum, *serta*, non *cera*. Corona, inquit, Romana certet corona Philetea. Nam *cera* hic locum non habet, neque scriptio. Sed *sacra* facturi *σερακων* ἢ *χρονικα* adhibebant. illum a Phileta, hanc a Callimacho petit.

27 T E R Q V E focum circa] Quid sit, quaeratur. Nam hunc ritum plane ignoro. Beroaldus hic mihi risum sustulit.

28 S P A R G I T E me lymphis] Nam sua ἀεὶ ῥαίνελα habebant.

29 TIBIA *Mygdonis libet eburna cadis*] Et hic quoque Beroldo per me tacere licuisset. Nos in Ætnam, de Pithaulis hunc locum interpretati sumus: qua meliorem interpretationem nemo attulerit. Sed tamen non ita amamus nostra, ut si meliorum in mentem veniat, non ea in vulgus proferamus. ego interpretor Cados hic non *πίθους*, sed *τὸς Κάδος* populum & urbem Mygdoniæ. *tibia Mygdoniæ Cadis* dictum, quomodo Plauto *Hospes Zacyntho*, Varro *vinū Lelbo*. Intelligit ergo hic Phrygiam tibiam. Phrygia tibia canet, hoc est tibia τὸν φρύγιον νόμον canet. De Cadis Mygdoniæ urbe vide Strabonem. Scribendum igitur hic maiuscula C. Nisi quis de Pithaulis intelligat, ut olim exposuimus. Sed Turnebus non videtur advertere, qua absurditate se doctis auribus traducat, quum scribit *πιθαύλας*, per u, ψιλόν. & adducit testimonium Horatii *qui Pythia cantat*. Atqui ne ita quidem esset *πιθαύλης*, sed *πιθαύλης*. Aliud agens hæc scripsit doctis, vir. qui duplici errore sententiam suam damnauit: altero, quum pro *πιθαύλης* legit *πιθαύλης* altero, quod testimonio Horatii contra se vitur: Ex quo non *πιθαύλης*, sed *πιθαύλης* dicendum esse colligeretur.

pag. 219, 17 NAM *tulit iratos*] Callimachus hymno in Apollinem, & Pindarus. Item vetus Poeta:

ἀλλ' ὅτι λατὸν
 ὠδὸς ἱερᾶ λατρεῖν δῖων
 δίδυμων ἔκετ' ἔνδοθι σπηλαίων,
 ἴσατο μὲν γὰρ ἴσατο δ' αἰὲρ
 πᾶς ἀραδύνων.
 πᾶγυτο ἦσος, πᾶγυτο κῆμα,
 ἀλλὰ δ' ἔξ' ἄλλοις μαιν' ἰκαρῶν
 τῶσα φοῖε,
 καὶ χρισμολεῶν βασιλῶν τειπέδων.

31 IMPOSUIT *prore*] Vota in sculpebantur, aut inscribentur in cera in genubus statuarum. Iuuenalis, *Propter que fuit est genua incrare Deorum*. Apuleius: *Votum in alicuius statue femore assignasti. igitur magis es, aut cur obsignasti.*

In prora erat tutela nauis. Quid sit tutela nauis non pauci A sciunt.

Pag. 260, 2 ET *nimum remis audent prope turpe*] Scribe: *Probr turpe*.

4 -CENTENIS remigat alijs] Hic alas ἑκατόνδ' exponit. sunt remorum ordines. Ait centenos utrinque remos fuisse. Non tamen ideo ἑκατήρη putes dici, ut dicitur, τεμήρης, πένήρης, ὀκλήρης, δεκλήρης. Nam tum a numero remigum ad singulos scalmos dicitur.

16 AT pater Idalio] Bæbius Macer: Circa horam octauam stella amplissima quasi lemniscatis coronata orta est. quam quidam ad inlustrandam gloriam Caesaris iuuenis pertinere existimabant. Ipse animam patris sui esse voluit: eique in Capitolio statuam super caput auream stellam habentem posuit. inscriptum in basi fuit: KAICAPI HMIΘEΩ. Sed Vulcanius aruspex in concione dixit Cometem esse, qui significaret exitum noni seculi, & ingressum decimi. sed, quod inuitis Diis secreta rerum pronuntiaret, statim se esse moriturum. Et nondum finita oratione in ipsa concione concidit. Hoc etiam Augustus in libro secundo memorie vitæ suæ complexus est. Hactenus Bæbius Macer.

26 BELLA satis cecini citharam iam poscit Apollo] Nana eidem & sagittas & citharam attribuunt. Callimachus:

φοῖχος οἰστρωτὴν ἔλαχ' ἀνέξα, φοῖχος ἀνδρόν. Lege:

φοῖχος οἰστρωτὴν ἔλαχεν πέα, φοῖχος ἀνδρῶν.

29 BLANDITIÆQUE fluant] Omnino legendum, Blanditeque. Plinius libro quinto & vicesimo: Radicem siluestris rosæ, quam Cynorrhodon vocant, blanditam sibi aspectu in fruteo. Sic Tibullus:

Blanditis vult esse locum Venus ipsa querelis.

Sic dictum a Propertio blandos turis honores. Συμύρας, Συμυδέας.

31 TERQUE lauet nostras spica Cilissia] Et Ouidius:
Et sonet accensis spica Cilissia focis.

Iam comitia Criticorum conuenerunt, utrum de croco an de nardo hic intelligendum esset. Et tandem de nardo & prærogatiuæ & iure vocatæ suffragium tulerunt. Sed ego eorum magistratus vitio creatos observaui. Itaque

eorum nullam rationem habendam cenſeo. Nam ſi apud Quidium ſpica Cilicia eſt crocus, erit & hic apud Amerium noſtrum. Quod enim de nardo intelligi non poſſit, fidem fecerit, quod nardus Cilicia ſpicam non habet. Quod autem in ara crocum incenderetur, id vero teſtatur Tertullianus libro de cultu mulierum: *Crocum capiti mulier Chriſtiana ingerit, ut in aram, quodcunq; enim immundo ſpiritu extremari ſolet, id niſi probis, & neceſſariis uſibus adhibeatur.* En locupletem auctorem, qui omnem euictionem præſtet. *Quin* in croco ſpica vocatur, id quod in alio: quanquam non id cremari ſolere certus ſim. ſed *συνεχθίζης* ita totum crocum vocatur. Iam croci Cilicij nulla ſpica, ſed Indici. & ſero, ut puto, in Indico ſpica vocatum eſt id, quod radix eſt verius, quam ſpica. Idque Latinum potius eſt, quam Græcum, bulbos radicum ſpicam vocare, quare puto in eo Græcos ſequutos. eſſe Latinorū idioma. Nam ſane talis nulla eſt ſpica aut bulbos nardi Ciliciæ. Ea enim eſt nardus, quæ propter breuitatem in faſciculos colligi aut conſtringi non poſſet, ſed in ſacculos congebatur. quo nomine dicta *θυλακίης*. Nicander Alexipharmacis:

ἀλλὰ σὺ πολλὰ κίβητι δὴ δὴν διατρεῖς τὰ ρόδα
 ριζάδα θυλακίεσταιν ὀπίρρο, πῶτε κίλιασται
 κρηνοῖς ἀδαίνοισι πᾶσι πλημμυεῖδα κέρου.

θυλακίεσταιν intelligit, hoc eſt *κίλιασταιν*, &, ut Dioſcorides vocat, *ὀρενλώ*. Quare diligenter hoc conſiderandum, atque obſeruandum: ſpicam Ciliciam hic eſſe bulbum croci, quanquam pro croco ipſo accipitur, ut ſpicam nardi eſſe bulbum nardi Indicæ. Græci quidem *τάρδου σάχυν* dicunt, ſed non *κρόκου σάχυν*, neque *σκορόδου σάχυν*. Quare apparet, ut dixi, imitatione Latinorum ſeplafarios Capuz, & eos ſequutos omnes Græcos id ſpicam dixiſſe. Contra *σάχυν* Græcis eſt, quicquid nucamēti modo compactum mucronato ſaſtigio ſemen incluſum gerit, quod præcipuum in frugibus Cerealiſibus. a quarum ſimilitudine Græci *βροτόμοι* in thymo, ſtæchade & ſimilibus *σάχυν* ponunt. Dioſcoridis ſunt verba de Epithymo nondum a quoquam intellecta. Ea ego in gratiam *τῆς ὕλης ἰατρικῆς*

studioforum ponam. *Ἰθυμον*, inquit, *θύμου βέν αἴθος* ἢ *σκληροῦ ἐρου ἢ θύμβρα εὐκότος*. ἔχῃ δὲ κεφάλαια λεπία, κοῦφα, ἕρεχους ἔχοντα, ὡς *πέχας*. Hic diligentiss. vir, atque Latinitatis obseruantissimus Ioannes Ruellius & se & alios in magnos difficultatum anfractus induit, quum vertit: *Capitula habet tenuia, & leuia, & in eis caudiculas, quasi capillamentata. ἕρεχους* vertit *caudiculas*. Dupliciter lapsus est, & quum putat deminutivum *ἕρεχ* esse *ἕρεχους*, & quum putat caudiculas deminutivum caudæ Latine posse deduci. Neque hoc fatis. Nā quot lites inter Rhizotomos seuit hæc interpretatio, alijs Græce nescientibus, alijs lanam caprinam somniantibus? Miseret me eorum, qui Dioscoridem tractant, & Græce nesciunt. At Dioscorides non figuram Epithymi hic nobis proponit, sed thymi illius, qui Satureiæ similis est: qui in Cappadocia & Pamphylia frequentissimus spode nascitur. Non, inquam, Dioscorides epithimum describit nobis neq; capillamentum illud, quo thymum quoque inuolui certum est: & quod ne Plinius quidem ignorasse videtur. sed thymum ipsum Cappadocem & Pamphylum. In quo multum decepti sunt isti immanium Commentariorum consarcinatores, qui maluerunt pertinaciter verum oppugnare, quam quid veller Dioscorides, diligenter pensitare. Sed quid pensitassent homines & Latine, & Græce ignari? Quibus id facile ignosco, quia, & nemo hactenus errorem insignem in Dioscoridis verbis non deprehendit. Nam pro *ἕρεχους ἔχοντα ὡς πέχας*, legendum aio, *ἕρεχους ἔχοντα ὡς σείχας*. Epithimum, inquit, est flos e thymo duriore satureiæ simili capitulis tenuibus, leuibus, mucronata cuspide, quali stæchadis: Ita enim vertendum erat. Nam Dioscoridis Epithimum neque est capillamentum, de quo supra dixi, neque hic illum nisi de spica thymi agere certum est, sed illius thymi, qui tantum satureiæ similis est. Nam & thymus *σείχην* habet, vt & fax Pharmacopœorum scit, & testatur Nicander *περὶ γάλακτος ἐμπυαδέντος*, quum ait: *ὡς τὸν βρυόεντα θύμον σείχην*. Et stæchas ad eius instar *σείχην* habet. Dioscorides de stæchade, *ὁμοίαν ἔχουσα κομῆν θύμου*. & *ἀπὸ ψιλά* id docet. Ergo Epithimum Dioscoridis tantum capitulum & spica thymi

A thymi durioris est ac thymbra referētis. intelligo thymbra, quam veteres κεφαλωτι vocabant, quia κεφαλιω vt hic thymus habet. Serenus:

Ac Thymbrae speciem, quam commemorant Cephaloten.

ἑλαχός igitur vocat spicas a similitudine cuspidum in Sibynis, & hastis, quæ Homero & ἑλαχοὶ & σαρωίηρες dicuntur. Eleganter igitur ait capitula illa thymbrae esse mucronato fastigio instar cuspidum. imo ipsa fastigia cuspides vocat. Nos igitur, Dei virtute, primi maximam causam errorum & periculosa ignorantiae ex bono scri-nus exustulimus, quæ doctorum hominum ingenia haectore sercuit, idque propter ignoracionē huius partis humanitatis, quam Criticem vocant. Tanti momenti est error veteres, qui iam dudum in bonis auctoribus inoleuerunt, odorari posse. Quare non est quod posthac quiscum in Dioscoride cum Ruellio, aut vllas caudiculas, voces Latino cælo ignotas, neque nescio quos pilos hariolentur. Omnia plana sunt, omnia illustria, ac perspicua.

B ἑλαχοὶ igitur hic sunt spicarum mucrones. At spicae nardi & spicae allij alia ratio, quam feddere non possum, at illam recte possum. Nam quicquid in acumen definit, veteres spicū vocabant. vnde deminutiuum spiculum, & verbum inspicio: vt, ferroque faces inspiciat acuto. Et sane ἑλαχός nihil aliud quam spicum.

co. SPICA Cilissa] De croco igitur intelligendum: quod in aris cremari solitum ostendimus. Ouidius: quum de aromatis, quæ sacris adolerentur, loquitur:

Nec fuerant rubri cognita fila croci.

32 INGENIVM postis irriter] Lege. potis irritat. est γωών.

Pag. 261, 24 AT ILLI Pollicibus fragiles increpuere manus) Non cuius obuium, quid velit Amerinus noster. Sed proculdubio erat gestus componentium se ad dicendum. Petronius: Intrat cinedus homo omnium insulsissimus, & plane illa domo dignus, qui vt infra actis manibus congemuit, eiusmodi carmina effudit. Idem: Retexit superbum pallio caput, & manibus interius in articulorum strepitum constrictis, Quenam est, inquit, hæc audacia? Hodieque multos id facere, antequam loquantur, videmus. At qui conuocatis viris, aut alioqui verba fa-

cere volebant, alia signa habebant, quibus sibi audientiam A faciebant : vt in Actis Apostolorum Paulus *πρὸς χίερα καταπίσας* populum *κατασιγάσει*. Veterum Christianorum tēporibus, pollice, medico, & auriculari depressis, ac medijs duobus indice, & infami erectis, significabant se verba facere velle ad populum. Fulgentius Placiades libro de Continentia Virgiliana : *Itaque compositus in dicēdi modum, erectis in totam duobus digitis, tertium pollicem comprimens ita verba exorsus est*. Itaq; Episcopi sic pinguntur, quia eo gestu olim in loco, qui Saluatorium dicebatur Latinis, ἀσπασίων Græcis, alloquebantur populum, & benedicebant eum. Hodie Episcopi eo gestu benedicunt, sed tamen populum non alloquuntur.

27 VIGILANTIS *tecla Suburre*) Scribe auctore vetere libro, *Vigilatis*. quo verbo Iuriconsultus vtitur.

32 FECERVNT *tepidas*] Huic pentametro subiungendum distichon : *NEC CREPVIT FIXA ME PROPTER ARVNDINE CVSTOS*.

Pag. 262, I *NEC crepuit fissis*] *Lege FIXA*. neque, inquit, propter amores nostros euenit id, quod alias solet, vt aut ianitor ex insidijs vulneratus sit a te, neque tegula a nostris tectis in caput tuum missa sit.

3 FOEDERIS *heu taciti*] *οὐκ ἔστι κωδῶς* cum genitiuo Græco more. οἱ μοι ἔστι κωδῶν. Plautus:

Di immortales mercimonii lepidissimi.

5 AT mihi non oculos quisquam inclinavit] *Noster, INCLAMAVIT*. Tangit motem claudendi oculos morientis cum inclamatione nominis illius.

II CVR VENTOS non ipse rogis] *Mos Romanus*. Herodianus libro quarto. Sed id prius ex Græca superstitione. *Homerus:*

ἐνθ' αὐτ' ἀλλ' ἐνόησε ποδάρκῃς δῖος ἀχιλλεύς,
 εἰς ἀπείδουθε πορῆς δόμοις ἦεσθ' ἀνέμοισι
 βορέη καὶ ζεφύρω, καὶ ἰστέροισι καὶ ἀπείδουθε
 πολλὰ ἢ ἐξ ἀπείδων χροστέω δέπα ἰλιγαίδου
 ἐλδέμεν, ὄφρα παχέα πυρὶ φλεγέσθωια πεκρῶν,
 ὕλητ' ἐστυοίτο καὶ ἠέμεναι -

A 14 INIICERE *fractio*] Duo disticha quæ sequebantur, alio pertinent.

17 ET *graviora rependit iniquis*] *Iniquis quasillus*. quia æqua pensâ rependebantur heræ, nisi quum ob culpam aliquam cogebantur iniquiora rependere. Ovidius:

Aequaque formosæ pensâ rependis heræ.

20 CODICIS *immundi*] Et illa eodem modo damnata est apud Iuvenalem.

Horrida quale facit residens in codice pellex.

22 PER *nomen quoniam est ausû*] Ab hoc pentametro sequuntur duo disticha ordine: LYGDAMVS VRATUR.

23 LYGDAMVS *vratur*] *μυνησις* ex persona ipsius noxæ amicæ. Vratur Lygdamus, quia consuluit sagam Nomada super noua amica, quæ fortasse ad eius interitum spectabant: aut tale quid. Nam constat hoc velle Propertium. sed cuiusmodi fuerit id, pro quo lustrales saluas Nomas saga mouerit, id vero neque scio, neque admodum refert vtrum sciam, an nesciam.

B 24 SENS I *ego quum insidiis pallida vina bibi.*] Verba non *μυνησις*, sed ipsius Cynthiæ. est autem parenthesis, & legendum *bibi*, non *bibis*. Has voces imperiosæ pellicis audiui egomet, inquit, quum tacite bibi *χρᾶς*. nam inferium vinum, quod Græci vocant *χρᾶς*, *pallida vina* dicit. *pallida* ob mortuos, ad quos pertinet id vinum. Vini autem illius odore putabant elici animas ad bibendum, vt illa bibula anus Plautina facit, cuius nares flos meracli Libyci percutit. Propterea *χρᾶς* Euripides *νεκρῶν ἀρωγῆς* vocat in Ecuba:

*δέξαι χρᾶς μοι τὰς δὲ κληνητοῖσι
νεκρῶν ἀρωγῆς -*

25 AVT *Nomas arcanas*] Aut crucietur Lygdamus, aut tollat saluas lustrales & incantamenta saga illa, quam Lygdamus consulit. Nam quare consulit, si hoc non est insidiari capiti, & vitæ meæ?

26 DICET *damnatas*] Ita liber noster. Sed legendum, *Ducet*. ducere hic est flatim liquefacere: vt fit in pingui, quod igne remittitur. Sane, inquit, testa ignea imposita liquatim igne tabefactæ manus stillabunt, nisi arcanum pro-

diderit. Hæc est, ni fallor, vera horum versuum, & sedes, A
& explicatio: qui antea & alieno loco positi, & obscuri
erant.

28 ARDENT e nostro] Lege: Ardeat.

Pag. 263, § VNA Clytemnestra stuprum venit] Clytemnestra
stuprum $\omega\epsilon\lambda\phi\epsilon\alpha\sigma\tau\acute{\alpha}\omega\varsigma$, Clytemnestra impudica. sic scelus
Polymnestoris, error Herculis, & talia multa Propertiana.

9 QVAQVE errat turba Cybelles] Corruptum ex scrip-
tura, Quaque era rutunda Cybelles. Rutundum pro ro-
tundo veteres.

12 NARRANT historia pectora] Noster, corpora. Ita
repono.

13 HÆC summa æternis] Mallem: Hæc sua maternis.

15 NARRAT Hypermnestre] Vitiōsa interpunctio
sententiæ bonæ iniuriam facit. Nam ita potius:

Narrat Hypermnestra magnum ausas esse sorores.

In scelus hoc animum non valuisse suum.

22 PARTHENTIE patuit] Ita interpunge:

Nutrix in tremulis nequid desideret annis

Parthenie. patuit, nec tibi auara fuit.

23 DELITIAE QVE mæa latris] Et in veteribus inscrip-
tionibus serui, & ancillulæ dicuntur DELICIVM. Eas,
ni fallor, abras vocabant Attici. Martialis:

Lomento rugas vteri quod condere tentas

Polla, tibi ventrem, non mihi labra linis.

Inepte. lego:

Lomento, rugas vteri quo condere tentas,

Polla, tibi ventrem non nihil abra linis.

Iuuenalis Abram intelligit.

- & flavam, quæ fert mandata, puellam.

In Glossis, Fauca, $\pi\alpha\delta\iota\sigma\tau\epsilon\kappa$. Fauens, $\pi\alpha\iota\varsigma$.

Pag. 264, 15 QVVM vicina meis] Noster, Quum vicina novis
arua cucurrit agris. quod puto verum, modo aura pro arua
legas. hic supra:

Publica vicinæ perstrepat aura via.

Quum, inquit, aura strepitus verberavit aures vicinæ. no-
uos agros vocat exquillas, quæ eo tempore colebantur
sublato communi sepulchro plebeiorum. Horatius:

Nunc licet exquillam habitare salubribus.

A Mæcenas etiam ibi concessis ab Augusto aliquot iugerbibus cepit hortos colere, qui ab eo Mæcenatiani dicti fuerunt.

16 LANUVIUM amos] Verba Plutarchi, quæ nos olim in hunc locum annotaueramus, adducerem, nisi hoc iam a Turnebo factum viderem.

19 QVA penetrat virgo] Ita & nos. sed inepte. lego:
Qua penetral. (virgo tale iter omne caue.)

23 QVVM temere angineo] Repone ex fide scripti libri:
Quum tenera. Tenera, hoc est puellaris. In monobiblo:

Ne tenera ad sidua colla exaurentur aqua.

Tenera colla, puellaria. noueida poetice.

25 VIRGINIS in palmis] Virginis κανηφόρου.

28 HVC mea detonsis deuecta est Cynthia mannis] Ita recte Beroaldus ex veteri lectione, ab amnis. sed mirum detonsos dicere, quos Ouidius iubatos facit.

Paruaque cum primum rapiantibus esset, da mannis

Ipsa per admissas concute lora iubas.

Alibi de mannis:

Frenaque in effusa laxa iacere iuba.

B Glossæ, Mannis βοειχοις. Ita etiam Acro in Horatii Epodum.

Pag. 265, 4 SERICA nam taceo] Has nugæ excogitauit Beroaldus, atque illi commentum placet. Vetus lectio: Striga nam raptio. vel capio. Lego: Striga. nam capto. μιμητικ ex persona Cynthiae. Cynthia, inquit, primo temone sedens dixit aurigæ, Striga. nam ea re huc veni ut volvi nepotis carpenta rapiam, & armillos canes. Strigare quid esset, satis alibi in Parodiam Virgilij diximus. Strigare equi dicuntur, quum interquiescunt: a Striga loco, vbi hoc solent facere in exercitu. auctor Charisius. Glossæ falso legunt Triga. Triga, τριος, ὅπου ἴπποι γυμνάζονται. Contrarium est Restrigare. Seneca Epistola quarta. Surge, & restriga, at cliuum istum vno, si potes, spiritu exaspera. Hodie male in Senecæ libris, Surge, & inspira.

4 VOLSI carpenta nepotis] Volsium, δεδρωπακίτηνον intelligo: nepotem, ἄσταπν. Seneca declamationum libro primo: in istis volsis atque expolitis, & nusquam nisi in libidine

q. iij.

viris. uolſis πικτιωρδοις. idem apud Iuuenalem, *reſmata* A
iuuentus. Aelianus : φασι δ̄ αεὶς τῶντα παραπῖνοι τε καὶ
 πρῆνοι σοφιστὰ κακῶν διαδελων, ἐκείνο ἀνιχνύσαντες τε καὶ
 πιεῖσαντες, ἢ πῖναν ὡς εἰς ἀδράνη εἰς ἡμαίμας ἀποκρίνειν.
 Ita legi debet locus ille apud Aelianum.

6 Q V I dabit immunde) Qui se autorabit ludo gladiatorio.

16 V N V S erat tribus in secreta lectulus herba) Nulla herba erat, sed prouerbialiter dictum. Supra:

Si te non totum Chloridos herba tenet.

18 V T R I Q V E *astina supellex*) Lege: *vitrique.* Carmen in mēses anni, quod legitur secundo Catalectorū nostrorum:

Fontanos latices, & lucida pocula vitro

Cerne vt demerso torridus ore bibat.

Loquitur de Augusto mense. De eodem in alio carmine:

Augustum penitus torret Phaethontius ardor,

Quem recreat fessum gello, facilla, melo.

Gello est vas vitreum. βαυγελιον Græci vocant. Isidorus in Glossis: *Gellonem, baucalem.* & alibi: *Baucalem, gellonem.* B

19 E T *Methymnei grata salina*) In nostro, *Græca.* recte. intelligitur enim οἶνος θαλασίτης, quod Celso dicitur vinum salsum Græcum, libro tertio, capite sexto. item capite septimo & decimo. Puto Beroaldum hoc primum mutasse, vt ille fuit vir quidem nulli iudicij, sed lectionis multæ.

20 N I L E tuus tiben erat) Ait se medium inter Teiam, & Phyllida collocasse. Cur igitur hic facit crotalistriam Phyllida? Sed, ne in nugis lectoris animum occupem, legendum:

Niletes tiben erat, crotalistria Philis.

Hoc est, Aegyptius erat & Niligena tiben, sed crotalistria Memphitica, aut Syenetica. Nam Philæ insula ad Syenem. Seneca *Quæstionum* libro quarto: *Phile insula est aspera, & vndique prærupta. Duobus in vnum coituris amnibus cingitur, qui Nilo mutantur, & nomen ferunt. Vrbs eam totam complectitur. Hanc Nilus magnus magis, quam violentus egressus Aethiopiam, arenasque, per quas iter ad commercia Indici maris est, prælabitur. Et quæ sequuntur, sed vide Strabonem, qui hæc fusius tractat. Iam Aegyptij Choraulæ, &*

A Crotaliftria in precio erant. Petronius:

*Memphitides puella
Sacris Deum paratae,
Tinctus colore noctis
Manu puer loquaci.
Anus recocta vino
Trementibus labellis.*

Nam & puer manu loquaci, est *ἡρονομῶν χοραῖλης*. & anus recocta vino est Crotaliftria. Sed idem prope est. In epigrammate:

*Ἐκκριεωσαμὴν τῆς πῆχης ἡρονομῶν. Item,
ἢ κροτάλοισ ὄρχηστῆσι ἀριστον, &c.*

Et quid crumata essent, & quid scabilli, alibi docemus.

co. NILE TUIS) Scripsimus, Niletes, *νιλαίτης*. nisi malis Nilotes, *νιλωτῆς*.

co. CORALISTRIA) Vix ephebos egressi legebamur, *crotaliftria*. Tamen Turnebus videtur sibi de Annibale victo triumphare, quum rem tritissimam, & puero facillimam venditat.

B co. PHYLLIS) Philis scripsimus, *φίληθεν*. Crotaliftria Philis, vt Hospes Zacyntho.

22 NANVS & ipse suos breuiter concretus) Noster, CERVATVS, non CONCRETVS. In hoc verbo *curuatus* latebat priscus mos pessimi mangonij, quum pueros cogere non crescere. Dionysius Longinus *ἄπει ἕλεις. ὡσπερ οἰῶ ἀκούω τὰ γλωπιοκαμεία, ὃν οἷς οἱ πυγμαῖοι καλούμενοι νᾶροι τρέφονται, ἔ μόνον κωλύει τὰς ἐκκεκλιμένων, * ἀλλὰ καὶ σπᾶν γὰρ διὰ τὸν ὄφθαλμὸν πῆς σπᾶμασι δέσμιον.*

23 IACTABAT *truncas ad caua buxa manus*] Caua buxa, sunt scabilli vel tibia. Staius libro septimo Thebaidos - & ad inspirata rotari Buxa - Ibi vetus interpres: *Buxa, tibia, vel scabillum, quod in sacris tibicines pede sonare consueuerunt.* Si igitur pro scabillo accipiamus, referendum ad crotaliftriam, quæ scabillis crumata ciet. scabilli autem, aut testarum, aut lapidum crepitus. Pindarus, *μεγάλοι φόμβοι κυμβάλων, ὃν ἔ καχλάδων κρόταλα.*

24 SED neque suppletis) Eadem narratio de eadem re apud Petronium: *Lucerne quoque humore defecte tenue, &* q.iiij.

extremum lumen spargebant.

Pag. 266, 6 IN vultum conicit vngues) Lego, ignes, propter id, quod sequitur. Supra:

Tu munitare oculos subiecta exurere flamma.

Pag. 267, 1 SVEFIIT & pura) Noster, suffocat. primus Beroaldus sufficit emendauit. ego veterem scripturam retinco. Suffocare secunda longa Grammatici deducunt a faucibus: eadem correpta, a foco. Hoc enim notant veteres Grammatici. Suffocare ergo, est *πυρῶσαι*. Theocritus de eadem re loquens - *πυρῶσαι δόμου θεῖου*. Suffocate domum sulfure.

5 RESPONDI) Verbo iuris vitur. Stipulata enim erat ab eo. Hoc est enim, *indixit leges*.

14 FVRTO polluit ille locum) Correctorum flagitium, qui LOCVM pro IOVEM posuerunt. Ita enim scriptura nostra. Iouem *ξένιον* intellige. cui incensis odoribus in prunæ batillo sacra fiebant nouorum hospitem aduentu.

Pag. 268, 8 PANDITE defessis hospita vestra viris) Variè tulerunt hunc locum correctores, neque tamen propterea effecerunt, quod volebant. At vetus lectio: *hospita vana*. puto, *hospita sana*. Fanum est, vbi ara, vt hic.

9 CIRCA QVE sonantia *lymphus*) Lege: *Circoque*, aut *circansque*. quod magis placet. vide quæ in Tibulli librum primum notauimus.

16 ACCIPITE *hec fesso*) Versus supposititijs, qui infra legitur. Nam hic lacuna relinquenda.

25 ALMA sacerdos) Quæ vocatur Damiatrix. Vide Festum.

Pag. 269, 16 SIC sanctum Tatiæ composuere Cures:] Lego Tatiij. Cures in masculino, vt Veij.

25 CENINVM Acrona] In nostro est declinatio archaica, ACRONA.

28 ROMA tuis quondam finibus horror erat] In nostro, HECTOR ERAT. Quod valde placet. tanquam alter Hector metuebatur tibi, vt ille Priamides Græcis.

29 AVSVS sperare Quirini] *Quirinis*, noster. *humeris Quirinis*.

Pag. 270, 4 QVI tulit aprico] Prouerbijs. Sic Horatius: *- in pace aptarit idonea bello.*

Et IYGERA parua Coræ] Ita noster. sed quædam anti-

quæ editiones habent, *iugera terra*, aliæ *trita*. Suspici legendum, *iugera terna*. Intelligit enim exiguum agri modum, qui militi pro virtute assignabatur. Iuuenalis:

*Mox etiam fractis ætate, ac Punica passis
Prælia, vel Pyrrhum immanem gelidosque Molossos
Tandem pro multis vix iugera bina dabantur
Vulneribus --*

Et bene hic conuenit, *iugera terna*, quia dixit;

ultima præda Nomentum -

23 DESECTA Tolumni cervix] Mirum Ovidium putasse Tolumnio cognomen Lari fuisse. quum Lar sit dignitatis nomen. Ait enim in Epigrammatis:

Larte ferox caso Cossius opima tulit.

Atqui, vt dixi, Lar est princeps lingua Hetrusca. Ausonius: *Tertia opima dedit spoliatus Aremoricus Lars*. *Lars*, *αερωσατης*, *αερωσατης*. Vide Lares apud Romanos, sunt *Dij αερωσατης* familia: qui ab eo propterea Præfites vocabantur, hoc est *αερωσατης*, *αερωσατης*. Adde quod nisi Tolumnius fuisset Lar, hoc est, princeps aut dux, spolia de eo non fuissent opima. Nam ea sunt, quæ dux a duce aufert.

26 BELGICA quum vasti] Noster aliam lectionem præfert: *Belligera vasti*. lege *Belligerans*. vt supra *circans*, pro *circas*. Erroris causa, quod archaicus scriptum erat, *belligerans*, *circas*. vt prægnas, animas, antistas, sine N. Interpungendum autem sic:

Claudius a Reno traiecit arcibus hostes

Belligerans. vasti parma relata ducis

Virdomari - Ita sine dubio scripsit Propertius.

cod. PARMARELATA] Ita noster. Sed magis placent editiones antiquæ in quibus est RELATA.

27 VIRDOMARI] Virdomarus ad verbum *Ξένιππος*. Nam *mar* apud nostros erat Equus. auctor Pausanias. Galorum veterum idioma sine dubio Teutonicum fuit. Noster liber non VIRDOMARI, sed VIRTOMANI. & id quoque Teutonicum. Virtomanus, *Ξένιππος*. *Vuirman*.

29 ILLI virgatis iaculantis ab inguine braccis] Iaculari ab inguine barbarum est, at contra Græcum a capite. Euripides Hippolyto: *καὶ ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦ ἰσχυρῶν ἰσχυρῶν ἰσχυρῶν ἰσχυρῶν*

παλαιά ὀπίλοχον ἔχουσι ἐν χεῖ βέλος. Sed in nostro nō ab *inguine*, sed ab *agmine* legitur. quod profecto λόγε melius est.

cod. ILLI] ἀρχαῖως, pro Illius.

cod. VIRGATIS) De virgatis sagulis Gallorum vide iuuenilia coniectanea nostra. Virgatam tigrē vocat Seneca in Hippolyto. item Silius libro quinto:

Stat sonipes, vexatque ferox humentia frena,
Caucasiam instratus virgato corpore tigrim.

Virgatam tigrim vocat, quam Euripides ἐκπαὶ ἢ βαλιαῖ. Hic autem Virdomarus virgatis braccis dicitur ut, - domus sanie dapibusque cruentis.

32 OMINE quod certo dux ferit ante ducem] Hæc lectio non erat in nostro, sed, dux ferit ense latus. Quod autem tam anxie querant Feretrij etymon, causæ non est: quum certum sit dictum a Feretro pompæ triumphalis. Valer. Flaccus:

Hæc precor, exuuias, & opima cadavera nostro

Linquite, ait, feretro -

Pag. 271, 16 NVM minus immites habuit) Malo habui. Ita ergo legendum:

Num minus immites habui Cornelia parcas,

Et sum, quod digitis quinque leuatur ouis?

24 ASSIDEANT fratres) Causam vult dicere coram iudice quæstionis.

27 FALLAX Tanteo] τανταλῶς, αἰδωνῶς, δευκαλιδῶς, ἠεκαλῶς & similia Tarentini. a quibus Romani Tanteus, Adoneus, &c. Aufonius: Cœdat Cei Musa Simonidei. Simonideus, σιμωνιδεύς.

30 I P S A loquor pro me] ἔπολογηκῶς enim λόγος, qui sequitur.

eo. SI fallo] Mos reorum causam dicentium, qui iurabant se nihil mentituros.

32 SI cui fama fuit] Exordium.

Pag. 272, I V E R A Numantinos] Conficta lectio ex antiqua, Atra. At nos, Atria. Numantinus excidit Carthaginem. hoc & lippis & tonforibus nonum.

9 AFRICA tonsa iaces] Effet simile illi:

ἡ μάλιστα βυλαῖς ἀσπίρη μὲν κείρα το δόξα.

Consilii nostris laus est attonsa Lacorum.

A Sed noſter tanta iaces. quod dictum *Σαυμαστικῶς*.
 10 ET *Persen proavi*] Silius de Philippo, quem vice-
 runt Romani, patre istius Persæ:

*Hic gente egregius, veterisque ab origine regni
 Aeacidum sceptris, proanoque tumebat Achille.*

12 ME neque censura legem mollisse] Nihil fecisse indi-
 gnum censura mariti Pauli. Infra:

Filia tu specimen censurae nata paterne.

14 LABE mea nostros] Lege, vestros. Ita & scriptus liber.

15 NON fuit] Melius liber, Non erat.

21 TVRPIOR assensu] Quasi non damnaretur, nisi
 confessâ.

29 DEFLETA & gemitu] In nostro, *Defensa*. videtur
 nescio cuius culpæ suspitione perstricta fuisse Cornelia,
 quod ex sequentibus cognoscitur. Quod, inquit, mal-
 uoli de me rumoribus differunt, hoc falsum esse conuice-
 rit vnus Cæsar, qui mortem meam defleuit. cuius lacrymæ
 mihi defensionis, ac patroni vicem sunt.

B 30 ILLE sua nata] Aliter vulgus hæc accipit, ac sen-
 tiebat poeta. Hoc vult enim: Cæsarem solere prædicare
 me fuisse dignam, quæ illius filia essem, non sororẽ Iuliam
 tot impudicis factis suis infamem. Ille, inquit, ait sororem,
 hoc est me, dignam sua nata vixisse, hoc est verius dici
 posse natam suam, quam illam, quæ sese tanto crimine in-
 famauit. Me filia potius, quam priuignæ nomine dignam
 fuisse. Hæc videntur igitur post relegationem Iuliæ conti-
 gisse. Norum enim, vt illam Pandataria insula relegarit pa-
 ter. Addit Dio: *Ἰὺλῆ δὲ δὴ χρησαμένηων αὐτῆ ὁ μὲν Ἰούλιος
 ἀπὸ πῶντος ὡς ἐπὶ τῆ μοναρχίᾳ τὸ το πρεσβύτας ἀπέθανε μετ' ἀλ-
 λων ἑταῶν. οἱ δ' λοιποὶ εἰς νῆσοις ὑπερωλεῖσθαι.* Nō dubium,
 quin inter hos relegatos Ouidius fuerit. quem profecto ob
 illam rem tantum damnauit Augustus, non ob libros.

32 ET tamen emerui] Hinc colligitur ornamentis
 consularibus efferrî matronas, quarum filij magistratus
 curules gessissent. quod dignum est notatu.

Pag. 273, 3 CONDITA sunt vestro numina nostra] Repone
 LVMINA. quod & mos priscus vulgatissimus, & libri no-
 stri scriptura postulat. Ita autem distinguendi versus hi:

Te, Lepide, & te, Paule, meum post fata leuamen:

(Conditæ sunt vestra lumina nostra manu)

Vidimus, & fratrem sellam geminasse curulem.

§ C O N S V L E. quo factò) Hinc lege distichon, ET BENE HABET. item illud, NVNC TIBI COMENDO. Illud autem FILIA TV SPECIMEN cum duobus sequentibus alio pertinent.

10 FVNGERE maternis) Euripides Alceſtide: οὐ γὰρ
 ἦν οὐδ' αὐτ' ἐμοῦ μὲν τέρπειος.

20 SEV tamen aduersum] Vide quæ in Festum notauimus voce Parilia. quæ conueniebāt in manum viri, lectum sibi ſternebant in atrio, quem aduersum vocabant, quia e regione ianuæ eſſet. Hoc confirmamus testimonijs Alconij, & Laberij. Ianua dicitur mutare lectum, quæ vider alium aduersum lectum in locum prioris, noua ſcilicet vxore domum ducta. Atque hæc eſt vera huius loci interpretatio.

31 PROLE mea Paulum) Poſt hunc verſum iunge tria diſticha, quæ ſuperius a nobis relicta ſunt; FILIA TV SPECIMEN CENSURÆ, & C.

32 FILIA tu ſpeciem) Legc. ſpecimen.

Pag. 274. 4. HÆC eſt femine] Epilogus.

9 C I V S honoratis oſſa vehantur aquis) Legendum eſt QVIS, vt habet noſter codex. Hæc confirmant quæ ſuperius dixi, nempe matronas honorarijs veſtibus, curru & ſella curuli efferri, quæ filios conſulares aut alijs curulibus magiſtratibus ſunctos relinquerent. Nam equi honorati, ſunt curules, vel currus prætorius, in quo ſella curulis. Quare & Prætorium ius dicitur honoratum, & honorarium, & ludi Prætorij, honorarij ludi, & Prætor ipſe honorarius magiſtratus. Ouidius:

Verbaque honoratus libera Prætor habet.

Ita autem hæc vltima diſtinguenda:

Cauſſa perorata eſt. ſtentes me ſurgite teſtes.

Dum præcium vitæ grata rependit humus,

Moribus & celum patuit, ſim digna merendo

Cuius honoratis oſſa vehantur equis.

